

Politički život

ISSN 2217-7000

Časopis
za analizu politike

Mart 2012

Broj
4

Politički život

Zoran Slavujević

**Predizborno „naduvavanje“
rejtinga stranaka**

Analiza

Slaviša Orlović

**Političke posledice
izbornog sistema u Srbiji**

Ekonomija

Goran Nikolić

**Efekti recesije u evrozoni
na domaću privredu – problem
održivosti javnog duga Srbije**

Region

Drago Zajc

Prevremeni izbori u Sloveniji 2011.

Javne politike

Gordana Matković

**Novčane naknade usmerene
na smanjenje siromaštva u Srbiji
– politike i dileme**

Ogled

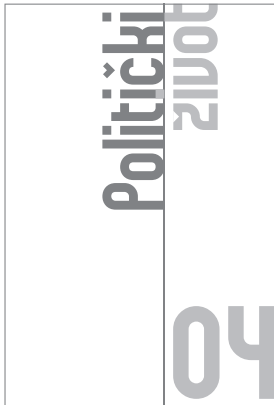
Vladimir Vuletić

**Javno dobro kao izraz nivoa
društvene integrisanosti**

Svetska tema

Despot Kovačević

Predsednički izbori u Rusiji 2012.

Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka

CENTAR ZA
DEMOKRATIJU

СЛУЖБЕНИ
ГЛАСНИК

Politički život

Redakcija

Prof. dr Slaviša Orlović (glavni urednik)
Prof. dr Slobodan Marković

Programski savet

Prof. dr Vukašin Pavlović (predsednik), prof. dr Vučina Vasović,
prof. dr Cedomir Čupić, prof. dr Ilija Vujačić, prof. dr Ratko Božović

Izvršni urednici

Zorica Vidović Paskaš, mr Dušan Spasojević, Jelena Lončar

Izdavači

Centar za demokratiju, Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu
JP *Službeni glasnik*, Beograd

Za izdavače

Prof. dr Ilija Vujačić
Slobodan Gavrilović

Adresa

Jove Ilića 165, Beograd
e-mail: politickizivot@fpn.bg.ac.rs

Dizajn

Goran Ratković

Lektura i korektura

Iva Pivljaković

Odeljenje pretplate

JP *Službeni glasnik*, Jovana Ristića 1,
tel.: 011/30-60-588, 30-60-359, faks: 011/30-60-571,
e-mail: pretplata@slglasnik.com, www.slglasnik.com

Tiraž

1.000 primeraka

Štampa

Štamparija *Glasnik*

CIP – Каталогизacija y publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

32

POLITIČKI život : časopis za analizu politike / glavni urednik Slaviša Orlović. – 2012,
br. 4 (mart) – . . . Beograd (Jove Ilića 165) : Centar za demokratiju Fakulteta političkih
nauka : Službeni glasnik, 2012– (Beograd : Glasnik). – 24 cm

Tromesečno.

– Je nastavak: Analiza politike = ISSN 2217-6233

ISSN 2217-7000 = Politički život

COBISS.SR-ID 186943756

04

Politički život	
Zoran Slavujević Predizborno „naduvavanje“ rejtinga stranaka	9
Analiza	
Slaviša Orlović Političke posledice izbornog sistema u Srbiji	19
Ekonomija	
Goran Nikolić Efekti recesije u evrozoni na domaću privredu – problem održivosti javnog duga Srbije	37
Esej	
Srećko Mihailović Predizborne beleške Esej na belom/nevažjećem listiću	45
Region	
Drago Zajc Prevremeni izbori u Sloveniji 2011.	55
Nenad Marković Uticaj organizacija civilnog društva na demokratsku tranziciju i konsolidaciju u Republici Makedoniji	67
Javne politike	
Gordana Matković Novčane naknade usmerene na smanjenje siromaštva u Srbiji – politike i dileme	81
Ogled	
Vladimir Vuletić Javno dobro kao izraz nivoa društvene integrisanosti	91
Svetska tema	
Despot Kovačević Predsednički izbori u Rusiji 2012.	101
Puls	
Aleksandra Krstić Multimedijalni servisi međunarodnih organizacija	109
Portret	
Miloš Marković Redžep Tajip Erdogan – Portret jednog reformatora	119
Prikaz	
Jelena Lončar Urluh Bek, <i>Svetsko rizično društvo</i>	129

Zoran Slavujević	Preelection exaggeration of party rating	9
Slaviša Orlović	Political consequences of electoral system in Serbia	19
Goran Nikolić	The effects of the recession in the euro area on the domestic economy – problem of sustainability of Serbian public debt	37
Srećko Mihailović	Pre-electoral notes – an essay on the white /non-valid ballot paper	45
Drago Zajc	Preliminary elections in Slovenia in 2011	55
Nenad Marković	Influence of civil society organisations on democratic transition and consolidation in Republic of Macedonia	67
Gordana Matković	Forms of financial assistance for poverty reduction in Serbia – policies and dilemmas	81
Vladimir Vuletić	Public good as an expression of the level of social integration	91
Despot Kovačević	Presidential elections in Russia in 2012	101
Aleksandra Krstić	Multimedia services of international organizations	109
Miloš Marković	Recep Tayyip Erdoğan – Portrait of a reformer	119
Jelena Lončar	Review: Urluh Bek, <i>Global Risk Society</i>	129

Poštovani čitaoci,

Pred vama je četvrti broj časopisa *Politički život*, kojim se zaokružuje njegova prva godina. Pokrenuti jedan časopis danas i ovde ravno je *greenfield* investiciji, uz napomenu da je investicija u istraživanje i obrazovanje dugoročno plodnija. Nastojali smo da očuvamo akademski nivo, stručnost i kompetentnost, ali i otvorenost za različite pristupe i orijentacije. U tekstovima nismo izbegavali nijedno od tri temeljna područja politike, kao što su institucije, odnosno političke strukture (*polity*), politički akteri i procesi (*politics*), i rezultati i uslovi delovanja politike, odnosno politički sadržaji (*policy*). Vodili smo računa da, osim potvrđenih autora, damo šansu i mlađim kolegama koji tek treba da se afirmišu i dokažu. Sve ono što je bilo dobro, nastojaćemo da održimo. Sledeći broj će biti tematski – o izborima u Srbiji. Nakon toga, posvetićemo pažnju izborima u SAD. Ono što je najvažnije – idemo dalje!

Glavni urednik
Prof. dr Slaviša Orlović

UDC 32.019.5

324

Predizborno „naduvavanje“ rejtinga stranaka

Sažetak

Autor ukazuje na manipulacije lidera stranaka prilikom saopštavanja i komentarisanja rezultata javnomnjenjskih istaživanja o rejtinima stranaka. Predizborna kampanja za parlamentarne izbore 2012. u Srbiji ostaće upamćena po do sada nezabeleženom preuveličavanju podrške birača partijama i koalicijama od strane lidera, pa se u radu identifikuju različiti vidovi „naduvavanja“ rejtinga – od navođenja povoljnih rezultata javnomnjenjskih istaživanja i prećutkivanja nepovoljnih, preko osporavanja pouzdanosti istaživanja koja im ne idu u prilog, iznošenja netačnih podataka i (ne)korektnog interpretiranja podataka, poturanja sopstvenih procena o izornoj podršci umesto istraživačkih nalaza, sve do pozivanja na anonimna, „unutrašnja“ ili čak i izmšljena istaživanja. Autor pokušava, takođe, da razotkrije ne samo opšte motive „naduvavanja“ rejtinga, već i konkretne motive pojedinih učesnika predstojećih izbora.

Ključne reči

Rejting stranaka, predviđanje rezultata izbora, istaživanje javnog mnjenja, izborna kampanja

* Autor je redovni profesor Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu.

najjača opcija, i mi to znamo po našim internim istraživanjima“ (*Kurir*, 23. decembar 2011). Ostaje nejasno kakva su to „interna“ istraživanja DS-a – da li su interna jer se njihovi rezultati ne „puštaju“ u javnost ili u smislu da ih sprovodi sama stranka, što otvara mnoga stručna pitanja.

Funkcioneri DS-a, suočeni s rezultatima koji im ne idu u prilog, uzdržani su u njihovom komentarisanju, ali nisu uzdržaniji od drugih u prognozama. Priče premijera M. Cvetkovića kako se Srbija „uređuje“ i da će se „za nekoliko godina videti napredak“ (*Blic*, 30. novembar 2011) ili B. Tadića kako „neće izgubiti izbore“ (*Politika*, 2. decembar 2011) jer je „DS najbolja stranka u Srbiji“ (*Blic*, 3. februar 2012), sumirao je D. Mićunović porukom da neće da daju vlast „sve dok se ne završimo ovaj posao i smestimo Srbiju u porodicu evropskih demokratskih naroda“ (*Blic*, 2. februar 2012). Zato I. Pavličić hoće ponovo da bude gradonačelnik Novog Sada, D. Đilas gradonačelnik Beograda, B. Pajtić vojvođanski premijer i, naravno, Tadić predsednik Srbije. A, kako birači sve manje veruju u priče o uspesima kvalitetima DS-a i njegovih lidera, onda lideri stranke posežu za poslednjim adutom – šire strah od dolaska na vlast „najveće političke kukavice“ T. Nikolića (Saopštenje DS-a, 4. februar 2012) i SNS-a: „Ne daj bože da sledeću vladu posle izbora formira SNS“, jer bi „Srbija u tom slučaju bila u vrlo nesigurnim rukama“ (B. Tadić, *Večernje novosti*, 16. jun 2011; *Politika*, 2. decembar 2011). Tako priča Tadića o tome kako je DS „najbolja stranka u Srbiji“ postaje priča o tome kako je DS najmanje loša stranka, priča koja je korišćena 2007. i 2008. godine. Da li će i 2012. uspeti da prodaju istu priču biračima? •

Preelection exaggeration of party rating

Abstract

▼

In this text the author points out how party leaders manipulate the public while informing or commenting on the results of public opinion research concerning party ratings. The 2012 preelection campaign in Serbia will be remembered as the one with unprecedented exaggeration of voters' support to parties and coalitions expressed in party leaders' allegations. The author identifies various forms of exaggeration such as pointing out to favourable results of opinion research and concealing contrary ones, rejection of reliability in research showing unfavourable results, false presentation of facts and (in)correct interpretations, self-assessments of election support expressed instead of research findings or alluding to some anonymous, "inner" or even fictive research. Finally, the author is trying to find out not only common motives of the preelection exaggeration of ratings, but also the concrete motives of certain participants of forthcoming elections.

Key words

▼

Party rating, election results prediction, public opinion research, election campaign

UDC 342.827.2(497.11)“1992/...“

342.843

Političke posledice izbornog sistema u Srbiji

Sažetak

U ovom tekstu razmotrićemo političke posledice izbornog sistema u Srbiji. Od 1992. primenjuje se proporcionalni izborni sistem (sistem lista). Kod proporcionalnih izbornih sistema glasa se za partiju, pa je i kampanja više partijska i programska. S obzirom na to da je Srbija od 2000. jedna izborna jedinica, u tom pogledu izborni sistem je izrazito proporcionalan. Što je veća proporcionalnost sistema, to je fragmentiraniji partijski sistem, a to znači i da su veće tendencije ka širim, odnosno brojnijim koalicijama. Kod zatvorenih lista se glasa za partiju, dok se kod otvorenih lista glasa za kandidata. U Skupštini Srbije prisutna je izrazita teritorijalna nereprezentativnost. Poslednjim izmenama izbornog sistema, u Skupštini će biti jedna trećina žena. Za partije manjina ukinut je izborni cenzus i važi prirodni prag. Kod proporcionalnih sistema oni koji su izabrani na partijskoj listi, izabrani su posredno, od strane partija, više se pridržavaju partijske discipline i pokazuju veću lojalnost partiji. Kada je cela zemlja jedna izborna jedinica, (naj)slabija je veza poslanika i birača. Do smanjenja broja parlamentarnih partija može doći stepenovanjem cenzusa. Povećanje broja izbornih jedinica smanjilo bi proporcionalnost, a samim tim i fragmentiranost partijskog sistema. Uvođenje neke vrste mešovitog, odnosno personalizovanog proporcionalnog sistema, i izražavanje preferenci građana za konkretnog kandidata povećalo bi odgovornost i autonomiju izabranih predstavnika, a smanjilo bi uticaj partija, što bi ih istovremeno reformisalo iznutra. Efekat bi bio i smanjenje partokratije koja usporava konsolidaciju demokratije u Srbiji.

Ključne riječi

Proporcionalni izborni sistem, zatvorene liste, mandat, izborne jedinice, cenzus

* Autor je vanredni profesor Fakulteta političkih nauka u Beogradu. Ovaj tekst je rezultat rada na projektu „Politički identitet Srbije u regionalnom i globalnom kontekstu“ (evidencioni broj: 179076; rukovodilac projekta prof. dr Vesna Knežević Pređić), koji se realizuje u okviru Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, a finansira ga Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije. Ovo je deo šire studije *Političke posledice izbornih sistema*, koja će izaći u izdanju Službenog glasnika.

Nijedan od izbornih sistema ne može da udovolji svim zahtevima. Udovoljavanje jednom zahtevu (funkciji koju treba da ispuni) dovodi do zanemarivanja drugog. Česte promene ili anticipacije promena izbornog sistema mogu uskratiti njegove dugoročne efekte. Ponekad je prisutna nespojivost ciljeva ili se prilikom optiranja ne ustanovljava koji su zahtevi važniji i koje treba ispuniti. Do smanjenja fragmentacije partijskog sistema može doći stepenovanjem cenzusa ili uvođenjem neke vrste, većinskog ili mešovitog izbornog sistema. Povećanje broja izbornih jedinica smanjilo bi proporcionalnost, a samim tim i fragmentiranost partijskog sistema. Ima više osnova za preispitivanje efekata i učinaka izbornog sistema u Srbiji i za njegovu izmenu, pre svega u pravcu personalizovanosti izbora. To znači uvođenje neke vrste mešovitog, odnosno personalizovanog proporcionalnog sistema. Izražavanje preferenci građana za konkretnog kandidata povećalo bi odgovornost i autonomiju izabranih predstavnika, a smanjilo uticaj partija, što bi ih istovremeno reformisalo iznutra. Efekat bi bio i smanjenje partokratije koja usporava konsolidaciju demokratije u Srbiji. •

Political consequences of electoral system in Serbia

Abstract

In this article we will discuss the political consequences of electoral system in Serbia. Since 1992 Serbia has proportional representation electoral system. In this electoral system, citizens are voting for parties, which leads to party and program oriented campaigns. Serbian system is extremely proportional because there is only one electoral unit. Higher proportionality of electoral system usually means that party system will be fragmented, which leads to wider and numerous coalitions. In a closed list system, voters are choosing between parties, while open list allows choice between candidates. Serbian Parliament lacks territorial representation. After the last electoral system changes, at least one third of MPs will be women. Electoral threshold is not applied for ethnic minority parties. In proportional systems, MPs elected from the lists are elected indirectly by the parties, and therefore they are more loyal and show higher level of party discipline. In the case when a whole country is one electorate, the link between voters and MPs is weak(est). Number of parties in the parliament can be reduced by graduation of electoral threshold. Higher number of electoral units would reduce proportionality, and consequentially fragmentation of the party system. Introduction of mixed or personalized proportional system and preferential votes would increase accountability and autonomy of elected representatives and reduce party influence, leading further to their internal reform. Cumulative effects would be reduced partocracy that is burdening the process of consolidation of democracy in Serbia.

Key words

Electoral system of proportional representation, closed list, mandate, electoral units, threshold

UDC 338.124.2(4-672EU:497.11)

336.27(497.11)

Efekti recesije u evrozoni na domaću privredu – problem održivosti javnog duga Srbije

Sažetak

Posle preliminarnog pada BDP evrozone u poslednjem tromesečju 2011. postoje veliki izgledi da negativna stopa rasta bude zabeležena i u prvom kvartalu 2012. godine. Postignut kompromis evropskih lidera oko niza mera za spas evrozone ohrabrujući je, ali tek predstoji njihova operacionalizacija u kojoj moraju učestvovati i ECB, ESFS i MMF. Pad uvozne tražnje u Italiji, Nemačkoj, kao i u susednim zemljama, pogađa srpski izvoz, koji usporava ili stagnira. Kapital na svetskim tržištima postao je oskudniji, što će dodatno redukovati priliv stranih direktnih investicija. Narodna banka Srbije procenjuje da će rast BDP od 0,5% u 2012. biti postignut zahvaljujući poboljšanju u drugoj polovini godine, kada bi trebalo da dođe do oporavka na zapadu starog kontinenta. Davni dug Srbije će, usled praktične stagnacije BDP, depresijacije dinara i neto-zaduživanja, preći 45% BDP. U srednjem roku je za trajnu održivost javnih finansija potrebno smanjenje javne potrošnje od čak 5% BDP.

Ključne riječi

Evrozona, recesija, 2012, srpska ekonomija, javni dug

* Autor je naučni saradnik Instituta za evropske studije u Beogradu.

Finansijska sredstva neophodna za finansiranje obaveza države u 2012. iznose pet milijardi evra, odnosno 510 milijardi dinara (152 za deficit i 360 za otplatu glavnice javnog duga). Najveći deo tih para biće refinansiran, što znači da će se vršiti zaduživanje kod EBRD, Svetske banke, EIB (kreditni za infrastrukturu), prodavati novi trezorski zapisi, i izdavati nove evroobveznice da bi se pokrili prispeli dugovi (to je praksa na Zapadu, tzv. rollover).

Međutim, postoji rizik da ne bude dovoljno interesenata za dužničke papire Srbije ili da kamate koje investitori traže budu previsoke. Relevantne međunarodne analize ukazuju na mogućnost da banke iz evrozone u nedostatku likvidnosti počinju da povlače kapital iz centralne i istočne Evrope, što bi moglo da uzrokuje njihov „izlazak“ iz trezorskih zapisa i probleme u finansiranju deficita i otplati javnog duga u Srbiji. Osim refinansiranja, potrebno je obezbediti i dodatna sredstva, od oko milijardu evra. Država se u 2010. na tržištu zaduživala po kamati oko 6% (u evrima), u 2011. za 7,25%, a trend rasta kamata bi se mogao nastaviti 2012. godine. Inače, za finansiranje inodugova (glavnica i kamata) potrebno je oko 68 milijardi dinara u 2012. godine.

U srednjem roku je za trajnu održivost javnih finansija potrebno fiskalno prilagođavanje (smanjenje) javne potrošnje od 5% BDP. S obzirom na to da je preko 70% rashoda određeno zakonom ili obavezama (poput plaćanja kamata na javni dug), manevarski prostor Vlade za eventualne uštede u kratkom roku je mali.

The effects of the recession in the euro area on the domestic economy – problem of sustainability of Serbian public debt

Abstract

After a preliminary euro area GDP fall in the last quarter of 2011, negative growth rate could be recorded in the first quarter of 2012th. European leaders reached a compromise on a number of measures to save the euro area, which is encouraging. However, the implementation, in which the ECB, ESFS, IMF must take part, is still pending. Decline in import demand in Italy, Germany, as well as in neighboring countries, affecting Serbian exports, which slows down or stagnates. Capital in world markets has become scarcer, which will further reduce the inflow of foreign direct investment.

NBS estimates that GDP growth in 2012. of 0,5% will be achieved thanks to the improvement in the second half of the year, when you should come to the recovery in western Europe.

Serbia's public debt will exceed 45% of GDP due to practical stagnation of GDP, the national currency depreciation, and net borrowing. For ongoing sustainability of public finances in the medium term it is necessary cuts in public spending by as much as 5% of GDP.

Keywords

Euro area, recession, 2012, GDP, the Serbian economy, the public debt

UDC 342.8

1:32

Predizborne beleške

Esej na belom/nevažjećem listiću

Ovde narod, ophrvan bedom života, od kapitalizma traži i očekuje dobre strane socijalizma, ali još nije došao dotle da zahteva socijalizam u kapitalizmu!

Pitanje smisla izbora, a još više pitanje smisla izlaska na izbore, davno je postavljeno. Dato je mnogo odgovora na stotinama i hiljadama stranica. Pa opet, uoči svakih izbora brojni građani sebi postavljaju to pitanje: *Zašto bih ja izlazio na izbore?* Entoni Dauns je još pre više od pet decenija ustvrdio da za tako nešto i nema naročitih razloga, barem onih racionalnih! Zašto, dakle, da ja gubim vreme i energiju na nešto našta ne mogu da utičem; jer, nesporno je, moj glas ništa ne znači, niti doprinosi nečijoj pobjedi, niti nekome oduzima pobjedu. Štono reč moj prijatelj Milan, priučeni matematičar: *Ako to ne znaš pre glasanja, sigurno znaš posle glasanja; oduzmi svoj glas od one partije kojoj si ga dao i pridodaj ga bilo kojoj drugoj – videćeš da se tu ništa ne menja!* Nemoćan sam u raspravama sa priučenim matematičarima i inim sličnim stručnjacima, pa obično pristupam iščašenoj argumentaciji, i ovde navodim *argument zabavnosti izbora i zanimljivost šarenila izbornog vašara* – jer kad je reč o zabavi zašto bi tu tražili racionalnost i kalkulisali sa gubitkom vremena i energije.

Ponekad se, međutim, zaista uplašim nad ozbiljnošću ovog „mog“ argumenta, i zapitam se: A šta ako je to nama nemoćnima (a nas je 99% od

UDC 324:329(497.4)“2011“

328.132.4:338.124.4(497.4)

Prevremeni izbori u Sloveniji 2011.^[1]

Sažetak

Prevremeni izbori u Sloveniji 2011. raspisani su nakon nemogućnosti prethodne koalicione vlade levog centra da sanira posledice ekonomske krize, koja je u isto vreme pogodila mnoge evropske zemlje. Uspeh novih partija na izborima zasnovan na obećanjima boljeg upravljanja i vođenja države otvorio je brojne mogućnosti formiranja koalicija. U procesu formiranja koalicione vlade, lični faktor je igrao važnu ulogu. Partije desnice su pokazale veći koalicioni potencijal i postigle uspeh u formiranju nove koalicione vlade desnog centra. Njeno funkcionisanje neće biti lako jer je sastavljena od mnogo partija, nasledila je probleme, a biće i izložena konstantnim pritiscima institucija EU da ispoštuje standarde ekonomske i fiskalne stabilnosti, što joj ne ostavlja mnogo prostora za samostalno delovanje.

Ključne reči

Prevremeni izbori, ekonomska kriza, političke partije, formiranje koalicija, koalicioni potencijal, politička stabilnost

* Autor je profesor Fakulteta za družbene vede Univerziteta u Ljubljani.

[1] Izvorni naslov teksta je „Predčasne volitve v Sloveniji 2011“. Sa slovenačkog na srpski jezik prevela Nataša Andrejević.

demokrata. Za dobro funkcionisanje opozicije od izuzetne važnosti je da se vođa veće stranke dogovori sa manjim strankama, pogotovo, na primer, ako ima nameru da ponovo kandiduje gradonačelnika glavnog grada. U slučaju da Pahor odbije tu funkciju ili pređe na neku novu, moglo bi se dogoditi da opoziciju vodi neko ko uopšte nije prisutan u Državnom zboru, što bi ozbiljno ograničavalo njene funkcije i narušilo njen ugled u javnosti. To bi istovremeno i povećalo odgovornost koalicione vlade. Barem za sada, prve rasprave u Državnom zboru, posle glasanja o novom premijeru pokazale su da opozicija neće biti tako oštra i agresivna, kao što je bila opozicija Janšine SDS vladi Pahora, kada je opozicija rušila vladine predloge reformi, zbog čega je Slovenija dobijala bonitetne ocene. Stranke PS i SD nagovestile su da će biti konstruktivna i državotvorna opozicija i da će podržati sve dobre predloge Vlade. Na drugoj strani, predsednik Vlade Janša očekuje od stranaka opozicije da će učestvovati u partnerstvu za razvoj kod projekata od veće važnosti. Ali nije pokazao posebno razumevanje za predloge opozicionih stranaka i nekih grupa civilnog društva za očuvanje samostalnosti Ministarstva za kulturu. Svakako će saradnja koalicione vlade i opozicije biti nužna ponajviše zbog spoljnih činilaca i nepredvidljivih okolnosti. •

Preliminary elections in Slovenia in 2011

Abstract

Preliminary elections in Slovenia in 2011 were called after the failure of previous left-wing coalitional government to manage the effects of economic crisis, affecting at the same time a number of European countries. The success of new parties on the elections promising better management and leadership has opened several possibilities of coalition formation. In the process of its formation where the ‚personal‘ factor played an important role the right wing political parties showed greater coalitional potential and succeeded to form the new right wing coalitional government. Its functioning will not be easier because of their number of parties and inherited problems while the constant pressures of the EU institutions to respect the standards of economic and fiscal stability will not let much space for independent actions‘.

Key words

Preliminary elections, economic crisis, political parties, coalition formation, coalition potential, political stability

UDC 316.323(497.7):316.42
316.42:321.7(497.7)

Uticaj organizacija civilnog društva na demokratsku tranziciju i konsolidaciju u Republici Makedoniji

Sažetak

Procesi demokratske tranzicije i konsolidacije praćeni su značajnom promenom u svim sferama društva. Jedna od ključnih sfera društvene transformacije jeste i civilno društvo (posebno njegove organizovane forme), koje kao koncept je nepoznato sve do same promene režima. Organizovane forme civilnog društva, iako nove u društvenom ambijentu, trebale bi da predstavljaju pozitivni faktor demokratske tranzicije i stabilizovanja demokratskih vrednosti. Republika Makedonija je tranziciono društvo u kojem se civilno društvo pojavilo kao paradigma demokratskog mehanizma koji bi trebao pomoći društvu u postepenom hodu ka demokratiji. Zato je važno odgovoriti da li i u kojoj meri su organizacije civilnog društva uticale na procese demokratske tranzicije i konsolidacije. Sa ciljem da se ovo postigne, neophodno je ispitati faktore kao što su politička kultura, socijalni kapital i javni duh, pre nego što se krene u evaluaciju uticaja četiri najveće sfere organizovanog civilnog društva a to su: nevladine organizacije, sindikati, religiozne organizacije i mediji.

Ključne reči

Demokratska tranzicija, demokratska konsolidacija, civilno društvo, organizacije civilnog društva, Republika Makedonija, nevladine organizacije, sindikati, mediji, religiozne organizacije, uticaj

* Autor Nenad Marković je doc. dr na Departmanu za političke studije Pravnog fakulteta „Justinijan I“, Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ u Skoplju, u Makedoniji.

Influence of civil society organisations on democratic transition and consolidation in Republic of Macedonia

Abstract

The processes of democratic transition and consolidation are followed by a significant transformational change in all areas of society. One of the crucial areas of social transformation is the emerging civil society (especially its organized forms), that as a concept is unknown until the very regime change. Organized forms of civil society, though new in the societal ambient, should represent a positive factor of democratic transitions and stabilization of democratic values. The Republic of Macedonia is one of the transitional societies where civil society emerged as a paradigm for a democratic mechanism that should aid society in the incremental change towards democracy. That is why it is crucial to answer whether and how the organization of civil society influenced the processes of democratic transition and consolidation. In order to do that it is vital to examine factors such as political culture, social capital and public spirit, before going into evaluation of the four largest organized forms of civil society: non-governmental organizations, trade unions, religious organizations and media.

Key words

Democratic transition, democratic consolidation, civil society, civil society organizations, Republic of Macedonia, NGO, trade unions, media, religious organizations, influence

Literatura

- Bocevski, Ivica, „Kolika je cena slobode (Колкава е цената на слободата)“, u: *Dnevnik*, godina XV, broj 4321, 22. jul 2010; onlajn izdanje dostupno na: <http://www.dnevnik.com.mk/?itemID=91F87B435C02B648B84ABBDBBC2D84D7&arc=1> (28. 2. 2012).
- Bocevski, Ivica, „U potrazi za alternativom (Во потрага по алтернатива)“, u: *Dnevnik*, godina XV, broj 40432, 15. maj 2010; onlajn izdanje dostupno na: <http://www.dnevnik.com.mk/default.asp?ItemID=7137A4C03719FD4A8D02EEBDCD446207> (28. 2. 2012).
- Dvornik, Srđan, *Akteri bez društva – uloga civilnih aktera u postkomunističkim promjenama*, Heinrich Boll Stiftung, Zagreb, 2009.
- FORUM – Centar za strateška istraživanja i dokumentaciju, *Studija o transparentnosti, odgovornosti i demokratskom kapacitetu građanskog sektora u Republici Makedoniji* (Студија за транспарентноста, отчетноста и демократскиот капацитет на граѓанскиот сектор во Република Македонија), FORUM CSRD, Скопје, 2007.
- Freedom House, *Nations in transit – country report Macedonia 2009*, dostupno na <http://www.freedomhouse.org/uploads/nit/2009/Macedonia-final.pdf>. (18. 2. 2012).
- Friedrich Ebert Stiftung and IDSCS, *Istraživanje o očekivanjima mladih u Republici Makedoniji* (Истражување за очекувањата на младите во Република Македонија), FES-IDSCS, Скопје, 2006.
- Hantke, Frank, *Sindikati u XXI veku – priručnik za diskusiju o sindikatima u zemljama u tranziciji* (Синдикатите во XXI век – прирачник за дискусија за синдикатите во земјите во транзиција), Friedrich Ebert Stiftung i Savez sindikata Makedonije, Скопје, 2010.

Analiza parametara političke kulture, a vezano za nju i socijalnog kapitala i javnog duha prisutnim u društvenom kontekstu, ukazuju na vrlo problematičan socijalni prostor s kojim se novoformirana civilna sfera suočava

UDC 64.65-058.34(497.11)
364.3

Novčane naknade usmerene na smanjenje siromaštva u Srbiji – politike i dileme

Sažetak

U ovom tekstu razmatraju se dve osnovne novčane nagrade usmerene na siromašne u Srbiji – dečiji dodatak i novčana socijalna pomoć, kao i promene zakona koji uređuju ove naknade nakon 2000. godine. Novim zakonskim okvirom u povoljniji položaj su stavljene porodice sa decom sa posebnim potrebama, samohrani roditelji, ali i hranitelji i staratelji, kako bi se podstakla vaninstitucionalna zaštita dece bez roditeljskog staranja. Takođe, uvedeni su mehanizmi koji integrišu ove mere sa drugim mehanizmima pomoći – obavezanim školovanjem ili obavezom da se učestvuje u aktivnostima koje obezbeđuju socijalnu inkluziju, kao i ograničenja za radno sposobne korisnike. Značajne novina je pomeranje socijalne zaštite od institucionalnih ka alternativnoj, vaninstitucionalnoj zaštiti. U tekstu se razmatraju i najvažnije konceptijske dileme u vezi sa sistemom socijalne zaštite.

Ključne reči

Dečiji dodatak, novčana socijalna pomoć, sistem socijalne zaštite, siromaštvo

* Autorka je profesorka Fakulteta za ekonomiju, finansije i administraciju (FEFA) Univerziteta Singidunum i saradnica Centra za liberalno-demokratske studije.

javnim radovima ipak su omogućila uvide u neke prednosti aktivacije i pomogla su da se otkloni bar deo problema u dizajniranju programa naknada (Petrović, 2009). Tako je, na primer, omogućeno da korisnici NSP, nakon isteka angažovanja, mogu automatski da se vrate u program socijalne pomoći.

Pojedini predlozi o potpunom isključivanju radno sposobnih korisnika iz šeme socijalne pomoći i njihovo prebacivanje na Nacionalnu službu za zapošljavanje (NZS) odbačeni su iz nekoliko razloga. Najpre što je i NZS preopterećena, nema ni kapacitet ni znanje da sprovodi programe koji zahtevaju proveru dohotka i imovine i, najvažnije, što se porodice upućene na korišćene pomoći suočavaju sa multiplim problemima koji, njihovim izmeštanjem iz CSR, ne bi mogli da budu ni uočeni, ni rešeni. Osim toga, u Srbiji je aktivacija u većoj meri osmišljena tako da bude instrument inkluzije a ne kazne, pa bi i iz tih razloga imalo više smisla da ostane u rukama službi za socijalno staranje. •

Forms of financial assistance for poverty reduction in Serbia – policies and dilemmas

Abstract

In this article the author discusses two major financial forms of assistance for the poor in Serbia – child welfare benefit and social welfare benefit, as well as the changes of legislative framework after 2000. New laws improve position of families with children with special needs, single parents and foster parents in order to support non-institutional care for children without parental care. Also, new mechanisms have been introduced with aim to integrate these new measures with other support measures – obligatory schooling or obligation to participate in programs that provide social inclusion, as well as some limitation for support of beneficiaries that are able to work. Significant novelty can be seen in shift from institutional toward alternative, non-institutional forms of social welfare. The most important conceptual dilemmas related to social welfare system are further discussed in the paper.

Key words

Child welfare benefit, social welfare benefit, social welfare system, poverty

UDC 351.711(497.11)

Javno dobro kao izraz nivoa društvene integrisanosti

Sažetak

U prvom delu ovog teksta sumarno su izneta osnovna pitanja i dileme koje se javljaju u vezi s proučavanjem javnog dobra. U drugom delu se raspravlja o razlozima uništavanja javnih dobara. Polazna pretpostavka je da javno dobro nije samo ekonomska kategorija te da se zbog toga problemi vezani za njega ne mogu rešiti polazeći od čisto ekonomskih kategorija.

Ključne reči

Javno dobro, teorija racionalnog izbora, integracija

* Autor je sociolog, vanredni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Public good as an expression of the level of social integration

Summary

First part of the text summarize main questions and dilemmas about public good. In the other part are discussed reason for its destruction. Basic assumption is that public good is not only economics category, so the problems according it could not be solved using only economics.

Key words

Public good, theory of rational choice, social integration

Literatura

- Dirkem, Emil, *Elementarni oblici religijskog života*, Prosveta, Beograd, 1982.
- Kaul, I., Grunber, I., Stern, M., „Defining Global Public Goods“, u: Kaul, I., Grunber, I., Stern, M. (eds), *Global Public Goods - International Coperation in The 21st Century*, UNDP and Oxford University Press, 1999.
- Kuper A., Kuper, Dž., odrednica „Javna dobra“ u: *Enciklopedija društvenih nauka*, Službeni glasnik, Beograd, 2010.
- McNutt, Patric (‘Public Goods & Club Goods’ in Bouckaert & deGeest [ed.]), *Encyclopedia of Law and Economics*, Edward Elgar Publishers, UK & University of Ghent, Belgium, 1999.
- Michelson, Ethan, „Public Goods and State-Society Relations: An Impact Study of China’s Rural Stimulus“, Indiana University, 2011, <http://www.indiana.edu/~rccpb/WP%204%20Michelson%20Feb%2011.pdf> (datum posete: 25. 2. 2012).
- Mouzelis, Nicos, *Sociološki teorija - što je pošlo krivo?*, „Jasenski i Turk“, Zagreb, 2000.
- Nordhaus, William D., *Paul Samuelson and Global Public Goods*, Yale University, 2005, <http://nordhaus.econ.yale.edu/PASandGPG.pdf> (datum posete: 24. 2. 2012).
- Ostrom, V., Ostrom, E., „Public goods and Public Choices“ u: McGinnis D. Michael, *Poicentricity and Local Public Economies*, University of Michigan, 1999.
- Pauletić, Višnja, „Javno dobro i privatni interes“, zbornik *Ekonomika i menadžment u javnom sektoru*, Univerzitet u Rijeci.
- Puhovski, Žarko, „Javno dobro?“, *Zamirzine*, Zagreb, 2012.
- Stiglitz, J. „Knowledge As a Public Good“, u: Kaul, I, Grunberg, I., Stern, M. (eds.), *Global Public Goods - International Coperation in The 21st Century*, UNDP and Oxford University Press, 1999.
- Valerštajn, Imanuel, *Posle liberalizma*, Službeni glasnik, Beograd, 2005.

UDC 342.511.1(470)"2012"

324

Predsednički izbori u Rusiji 2012.

Sažetak

Predsednik Ruske Federacije predstavlja centralnu ličnost u političkom sistemu ove zemlje. Uloga predsednika je veoma važna u prelasku s komunizma na demokratski politički sistem i izgradnji demokratske države i društva. Izbori za predsednika dobijaju sve veću važnost kao test demokratije, ali i kao izbor za zvaničnu politiku celokupne Rusije. Rezultati izbora su i ovaj put bili lako predvidivi, ali su pokazali i nove tendencije u političkom životu Ruske Federacije.

Ključne reči

Rusija, predsednik, izbori, demokratija

* Demonstrator i student master studija na Fakultetu političkih nauka u Univerziteta u Beogradu.

Presidential elections in Russia in 2012

Abstract

President of the Russian Federation is the central figure in the political system of this country. The role of the president is very important in the transition from communism to a democratic political system and in the process of building a democratic state and society. To elections for president is given the growing importance as a test of democracy, as well as a choice for the official policy of the whole of Russia. The election results, again this time, were easily predictable, but showed some new tendencies in the political life of Russia.

Key words

Russia, president, elections, democracy

Literatura

- Boban, Davor, *Polupredsjednički sustavi Rusije i Poljske*, Zagreb, FPZ, Centar za cjeloživotno obrazovanje, 2011.
- Coalson, Robert, Medvedev marks a year in the Kremlin, but does he rule?, 2009, http://www.justicefornorthcaucasus.com/jfnc_message_boards/analysis_opinion.php?entry_id=1241721000&title=rfe%2Fr1%3A-medvedev-marks-a-year-in-the-kremlin%2C-but-does-he-rule%3F (datum pregleda : 25. 2. 2012).
- McAlister, Ian, and White, Stephen, *Comunists, Democracy and Reform in Post-Communist Russia*, *Demokratizatsiya*, Vol. 3, No. 3, 1995, str. 262-269.
- Merkel, Wolfgang, *Transformacija političkih sustava*, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 201.
- Khodorkovsky, Mikhail, 26. 2. 2012, What Is at Stake in the Russian Election?, http://www.nytimes.com/2012/02/27/opinion/27iht-edkhodorkovsky27.html?_r=4&emc=eta1 (datum pregleda: 27. 2. 2012).
- Opšti podaci o izborima u Rusiji - www.electionsguide.org.
- Ustav Ruske Federacije - preuzeto sa sajta Centralne izborne komisije Ruske Federacije; <http://www.cikrf.ru/law/constitution.html> (datum pregleda: 25. 2. 2012).
- Federalni zakon o izboru predsjednika Ruske Federacije - preuzeto sa sajta Centralne izborne komisije Ruske Federacije; http://cikrf.ru/law/federal_law/zakon_19.html (datum pregleda: 25. 2. 2012).
- Zvanična internet prezentacija Centralne izborne komisije Ruske Federacije; <http://www.cikrf.ru/> (datum pregleda: 5. 3. 2012).
- Zvanična internet prezentacija Sveruskog centra za istraživanje javnog mnjenja; <http://vybory.wciom.ru/>.
- Zvanična internet prezentacija Jedinstvene Rusije; www.er.ru.
- Zvanična internet prezentacija Vladimira Putina; www.putin2012.ru.
- Zvanična internet prezentacija Komunističke partije Ruske Federacije; www.kprf.ru.
- Zvanična internet prezentacija Pravedne Rusije; www.spravedlivo.ru.
- Zvanična internet prezentacija Sergeja Mironova; www.mironov.ru.
- Zvanična internet prezentacija Liberalno-demokratske partije; www.ldpr.ru.
- Zvanična internet prezentacija Vladimira Žirinovskog; www.zirinovskiy2012.ru.
- Zvanična internet prezentacija Mihaila Prohorova; <http://mdp2012.ru/>.

UDC 341.1+341.217: 316.774

Multimedijalni servisi međunarodnih organizacija

Sažetak

Međunarodne globalne i regionalne organizacije postale su poslednjih godina kreatori sadržaja u digitalnom obliku, zahvaljujući komunikacionoj infrastrukturi koja im omogućava da prenose svoje ideje preko sopstvenih audio-vizuelnih i internet servisa. Razvoj multimedijalnih platformi omogućio je ovim organizacijama da, između ostalog, izostave tradicionalne medije kao posrednike u procesu komunikacije i na taj način direktno komuniciraju sa građanima. Autorka u tekstu analizira audio-vizuelne i internet servise najuticajnijih globalnih i regionalnih međunarodnih organizacija, pre svega Ujedinjenih nacija, Svetske trgovinske organizacije, Evropske unije i NATO-a, sa stanovišta njihovog značaja za demokratski proces i potencijalnih opasnosti koje može da izazove izostavljanje kritičke uloge medija.

Ključne reči

Međunarodne organizacije, Ujedinjene nacije, Svetska trgovinska organizacija, Evropska unija, NATO, multimedijalne platforme, audio-vizuelni sektor, demokratski proces, informisanje

* Autorka je asistentkinja i doktorantkinja na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu.

„Jedno je sigurno: korišćenje takve interaktivne komunikacije zahteva posvećenost publici i želju da se sagovornici slušaju, a ne samo da se zatrpavaju informacijama bez ikakve poruke“ (Rana, 2011: 204). •

Multimedia services of international organizations

Abstract

International global and regional organization have become the creators of digital content in the past several years, due to the communication infrastructure which has allowed them to distribute their ideas through their own audiovisual and internet services. The development of multimedia platforms has enabled international organizations to leave out the traditional media as mediators in the process of communication and to communicate directly with citizens. The author analyses audiovisual and internet services of the most influential global and regional international organizations, above all the United Nations, the World Trade Organization, the European Union and the NATO, from the point of their significance for the democratic process, as well as possible dangers which may be cause by leaving the critical role of the media out.

Key words

International organizations, United Nations, World Trade Organization, European Union, NATO, multimedia platforms, audiovisual sector, democratic process, informing

Literatura

- Baylis, John, Smith, Steve and Owens, Patricia, *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press, 2008.
- De Mateo, Fernando, *Negotiations on Trade Services*, Report by the Chairman to the Trade Negotiations Committee, Council for Trade Services, World Trade Organization, 2011.
- Fridman, L. Tomas, *Svet je ravan - Kratka istorija 21. veka*, Dan Graf, Beograd, 2007.
- Gai, Vladimir and contributors, *Trends in Audiovisual Markets - Regional Perspectives from the South*, Cross-Cutting Theme Project, Presse Loisirs Editions Pluri-Média, Paris, 2006.
- Gocini, Đovani, *Istorija novinarstva*, Clio, Beograd, 2001.
- Kalathil, Shanthy, *Scaling a Changing Curve: Traditional Media Development and the New Media*, Center for International Media Assistance, National Endowment for Democracy, Washington D. C., 2008.
- Keohane, Robert. O., and Nye, Joseph S. Jr., *Globalization, What's New, What's Not, and So What?*, *Foreign Policy*, Issue 118, Foreign Policy Group, Washington D. C., 2000.
- Jakubowicz, Karol, *A New Notion of Media*, Media and Information Society Division Directorate General of Human Rights and Legal Affairs, Council of Europe, 2009.
- Janssen, S., *The World Almanac and Book of Facts 2011*, Infobase Learning, 2011.
- Nye, Joseph S. Jr., *Power in the Global Information Age - From Realism to Globalization*, Routledge, London, 2004.
- Orlović, Slaviša, „Različita shvatanja slobode u savremenoj političkoj teoriji“, u: *Godišnjak 2007*, broj 1, Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, Beograd, 2007.

UDC 342.511(560)

32:929 Erdogan R. T.

Redžep Tajip Erdogan: portret jednog reformatora

Kada je davne 1992. predsednik Turgut Ozal (Turgut Özal) na mesto šefa turske državne bezbednosti po prvi put u njenoj istoriji postavio civila Sonmeza Koksala (Sönmez Köksal), teško da je iko mogao da predvidi konačni ishod borbe „reformatora“ sa „snagama prošlosti“. Reforme koje je početkom osamdesetih godina XX veka započeo tadašnji premijer Ozal, sa kraćim ili dužim prekidima, nastavljene su i nakon njegove smrti, 1993. godine. Uspех na izborima Erdoganove partije i osvajanje vlasti 2002. bili su definitivno prekretnica za Tursku. Treća uzastopna pobjeda Partije pravde i razvoja (*Adalet ve Kalkınma Partisi*, u daljem tekstu: AKP) na prošlogodišnjim izborima, koja je koincidirala sa brojnim upozorenjima koja su turskim oružanim snagama pristizala iz Vašingtona da je vreme vojnih udara prošlo, uticala je da nekada „nedodirljivi“ turski generali podnesu ostavke i na taj način iskažu svoje nezadovoljstvo i javno demonstriraju nemoć da bilo šta promene u svoju korist.

„Porodajne muke“ i uspon „momka iz Kasimpaše“

Uspon Redžepa Tajipa Erdogana (Recep Tayyip Erdoğan) na političkoj pozornici Turske bio je, međutim, daleko od munjevitog. Život u porodici zasnovanoj na tradicionalnim muslimanskim vrednostima i pohađanje gimnazije za imame, nesumnjivo su uticali na mladog Erdogana da svoju

* Autor je magistrirao na Institutu društvenih nauka Univerziteta u Ankari.

Svetsko rizično društvo: u potrazi za izgubljenom sigurnošću

Ulrich Bek, *Svetsko rizično društvo: u potrazi za izgubljenom sigurnošću*

Akademsko knjiga, Novi Sad, 2011, 336 str.

Prevela na srpski jezik: Ljiljana Glišović

Knjiga *Svetsko rizično društvo: u potrazi za izgubljenom sigurnošću* nemačkog sociologa Ulriha Beka objavljena je na srpskom jeziku 2011. u izdanju Akademske knjige iz Novog Sada. U originalu, na nemačkom jeziku, pojavila se 2007. godine. Knjiga predstavlja rezultat autorove višedecenijske potrebe da razume nesigurnost duha vremena i sledi kao nastavak njegovih čuvenih i veoma uticajnih knjiga *Rizično društvo* iz 1986. i *Svetsko rizično društvo* iz 1999. godine.

Cilj autora je da razvije kritičku teoriju svetskog rizičnog društva i ponudi svoje razumevanje potencijalnih odgovora na svetske rizike. Teorija svetskog rizičnog društva, kako se ističe u knjizi, ne pretenduje da dâ pravac, a još manje rezultat globalnih promena. Umesto toga, ona na teorijskom nivou otvara čitav niz oprečnih odgovora na globalne probleme i sukobe i čini ih centrom istraživanja. Teoriju globalnih rizika Bek razvija kroz tri perspektive: 1) perspektivu globalizacije; 2) perspektivu insceniranja; i 3) komparativnu perspektivu triju logika rizika (ekoloških, inženjerskih i terorističkih globalnih rizika).

Insceniranje stvarnosti svetskih rizika predstavlja jednu od suštinskih perspektiva kojima *Svetsko rizično društvo* prevazilazi teze iz autorove prethodne knjige *Rizičnog društva*. Rizično društvo, koje počinje u drugoj

Program:

Word for Windows

Pismo:

latinica

Font:

Times New Roman

Veličina fonta:

12

Prored:

1,5 (1.5 lines)

Minimalni obim:

15.000 karaktera (uključujući i praznine, *with spaces*).

Maksimalni obim:

20.000 karaktera (uključujući i praznine, *with spaces*).

Svaki tekst treba da ima naslov, ime i prezime autora, naučno i/ili nastavno zvanje, naziv ustanove u kojoj je zaposlen (univerzitet, fakultet, ime i prezime).

Pri navođenju, strana imena prvi put pisati u originalu, a zatim ih transkribovati.

Svaka tabela i/ili grafikon treba da sadrže broj, naslov, izvor, kao i da pokažu svoju funkciju u tekstu.

U fusnote upisivati samo propratne komentare.

Na kraju citata otvoriti zagradu i u nju uneti prezime autora, godinu izdanja i stranu.

- jedan autor: (Beyme, 2002: 155)
- dva autora: (Evans i Whitefield, 1993: 548)
- slučaj kada se citira autor čija su dela navedena u spisku literature više puta a izdata iste godine: (Sartori, 2003 b: 143)

U spisku literature autore treba navesti po abecednom redu.

Red navođenja u slučaju knjiga: prezime, ime, godina izdanja, naslov knjige (kurzivom), mesto izdanja, izdavač.

Primer:

Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row.

Primer navođenja teksta u knjizi:

Lipset, Seymour Martin and Rokkan Stein, (1967). „Cleavage Structure, Party Systems and Voter Alignment: An Introduction“, u: *Party Systems and Voter Alignments Cross-National Perspectives*. New York: The Free Press.

Primer navođenja teksta iz časopisa:

Evans, Geoffrey and Whitefield Stephen, Identifying the Bases of Party Competition in Eastern Europe: *British Journal of Political Science*, Vol. 23, No. 4 (Oct., 1993), pp. 521–548.

Internet izvori:

Prezime, Ime, datum, „Naziv teksta“. Naziv institucije, <http://www.ipsa.org/publications/ipsr> (Datum posete: 05. 6. 2011)

Autori snose odgovornost za sadržaj, stavove i verodostojnost činjenica u tekstu.

Objavlivanjem teksta autor prenosi sva autorska prava na izdavača časopisa.

Politički život

Godišnja pretplata na časopis

Godišnja pretplata na časopis *Politički život* iznosi 1.500 dinara za fizička i za pravna lica.

Za fizička lica u inostranstvu cena je 3.500 dinara, a za pravna lica u inostranstvu 4.000 dinara.

Cena pojedinačnog broja je 500 dinara.

Odeljenje pretplate
JP *Službeni glasnik*, Jovana Ristića 1,
tel.: 011/30-60-588, 30-60-359,
faks: 011/30-60-571,
e-mail: pretplata@slglasnik.com,
www.slglasnik.com

Naziv organizacije / ustanove / pretplatnika

Ulica i broj

JMBG

Broj pretplata

Ime i prezime (za pravna lica ime i prezime odgovornog lica)

Poštanski broj i mesto

PIB

Potpis (i pečat za pravna lica)

Broj telefona/telefaksa

E-pošta

Mesto i datum

Po prijemu pretplatnog listića dostavićemo vam predračun za plaćanje, a po primljenoj uplati i konačni račun.

